

Silne państwo

SCENARIUSZ 1

JEST ROK 2050. Problemy związane z kryzysem klimatycznym oraz okresowo wybuchającymi pandemiemi chorób zakaźnych wymusiły na krajach Unii Europejskiej stopniowe ograniczanie swobód obywatelskich. Władza w większości państw członkowskich została silnie scentralizowana, a wybrane kraje Europy Środkowo-Wschodniej, w tym także Polska, przesunęły się ku miękkim rządóm autorytarnym. Kompetencje samorządów lokalnych w kraju zostały poważnie ograniczone i zawężone do realizacji podstawowych zadań administracyjnych. Polska na tle innych państw odznacza się relatywnie dużym stopniem nacjonalizacji kluczowych branż gospodarki oraz przestrzeganiem absolutnego minimum zobowiązań i wymagań stawianych przez otoczenie międzynarodowe. Ekonomiczna efektywność gospodarki osiągnana jest dzięki dużemu stopniowi automatyzacji i cyfrowej optymalizacji produkcji. W Polsce panuje niemal pełne zatrudnienie i narasta problem niedoboru rąk do pracy. Konsekwentnie odmawiamy jednak przyjmowania migrantów oraz pełnego odejścia od wykorzystania węgla w energetyce. Jakość życia w polskich miastach jest porównywalna z 2021 rokiem. Dokuczliwe konsekwencje zmian klimatu równoważone są przez działania adaptacyjne podejmowane przez państwo, poczucie podstawowego bezpieczeństwa socjalnego oraz wysoki stopień automatyzacji wielu dziedzin życia.

OTOCZENIE MIĘDZYNARODOWE I KRAJOWE WROCŁAWIA

POLITYKA

1. Między 2021 a 2050 rokiem miały miejsce dalsze wojny handlowe oraz cyfrowe pomiędzy Chinami a USA. Kraje te wzajemnie atakowały swoje kluczowe systemy informatyczne. Ofiarami tych wojen z uwagi na załamujące się łańcuchy dostaw pośrednio padały inne kraje i regiony świata.
2. W tym samym czasie w sposób niezakłócony rosła potęga gospodarcza i polityczna Indii. Zmalało znaczenie polityczne słabnącej Unii Europejskiej.
3. W 2050 roku istnieją trzy światowe mocarstwa, których wpływy równoważą się na arenie międzynarodowej: USA, Chiny oraz Indie.
4. Kraje świata wciąż współpracują na forum ONZ.
5. Większość globalnych wysiłków w 2050 roku nakierowana jest na powstrzymanie zachodzących zmian klimatycznych oraz niwelowanie ich skutków, w tym łagodzenie kryzysów humanitarnych. Podejmowane dotychczas działania były niewystarczające.
6. W regionach świata najmocniej dotkniętych zmianami klimatycznymi wybuchają lokalne konflikty zbrojne. Często przyjmują charakter walki o miejsce do życia, wodę lub pożywienie.

1. W latach dwudziestych i trzydziestych rosła liczba konfliktów kompetencyjnych pomiędzy prawodawstwem UE a regulacjami w poszczególnych krajach członkowskich. Dotyczyło to w szczególności państw Europy Środkowo-Wschodniej (Polska, Węgry, Bułgaria, Rumunia).
 2. Konflikty te paraliżowały postępowania przed sądami krajowymi oraz skutkowały wielomiesięcznymi procesami i wysokimi karami nakładanymi przez TSUE.
 3. Narastające tendencje separatystyczne i obawa o zachowanie jedności Europy w niepewnych czasach pandemii i zmian klimatycznych skłoniły europejskich polityków w latach trzydziestych do renowacji traktatów, celem zmniejszenia kompetencji instytucji unijnych na rzecz rozwiązań krajowych. Tym
- W efekcie wiele państw członkowskich, w tym Polska, zaczęło rozważać opuszczenie struktur Unii Europejskiej.

samym zmniejszył się stopień integracji Unii Europejskiej, a jej siła polityczna w relacjach z państwami trzecimi istotnie zmalała.

4. W 2050 roku prawo wspólnotowe reguluje mniej obszarów życia, oddając pole prawu krajowemu państw członkowskich. Aktualnie najbardziej „ograniczające” dla wszystkich krajów Unii Europejskiej są wspólnotowe regulacje związane z ochroną środowiska i przeciwdziałaniem zmianom klimatu, których niezbędności nie dało się już dłużej negować.

5. Kraje strefy euro, celem ochrony waluty, zachowały szereg wspólnych regulacji, które wcześniej rozciągały się na całą Unię. Umocniło to podział na unijne strefy „różnych prędkości”. W uproszczeniu, mówi się o mocno zintegrowanym

Zachodzie i luźno powiązanym Wschodzie, chociaż określenie to jest nieprecyzyjne z uwagi na status wciąż obecnych w strefie euro Litwy i Słowacji.

6. Między wschodem a zachodem UE występuje również zróżnicowanie w zakresie ustrojów politycznych państw.

7. W krajach Europy Zachodniej ustroj nie zmienił się zasadniczo od 2021 roku. Są to kraje demokratyczne.

8. W Europie Środkowo-Wschodniej nastąpiło przesunięcie ku rządóm o charakterze częściowo autorytarnym (ułamna demokracja, wysoki poziom centralizacji, nacjonalizacja przemysłu, zaburzenie trójpodziału władzy), w krajach zachodnich udało się utrzymać większy poziom decentralizacji i partycypacji społecznej.

1. Polska w 2050 roku jest uznawana za ułamną demokrację o cechach autorytarnych. W kraju odbywają się wybory prezydenckie i parlamentarne, jednak z uwagi na słabą opozycję (nie istnieją warunki do równoprawnej działalności opozycyjnej) wygrywane są one za każdym razem przez partię rządzącą.

2. W Polsce od 2021 roku następowało umocnienie władzy centralnej kosztem samorządów. Poziom demokracji na szczeblu samorządowym jest wyższy i w wyborach lokalnych często wygrywają przedstawiciele społeczności. Z uwagi na niski poziom kompetencji na szczeblu samorządowym, mają oni jednak niewielkie pole działania ograniczone głównie do decyzji o charakterze administracyjnym.

3. Względem roku 2021 istotnie wzrosły uprawnienia służb mundurowych. Państwo ma przy tym duże możliwości ograniczania swobód obywatelskich z uwagi na obowiązujące przepisy ułatwiające ogłaszanie stanów wyjątkowych. Ich wprowadzenie było uzasadnione powtarzającymi się epidemiami chorób zakaźnych oraz częstym występowaniem klęsk żywiołowych.

4. W rękach służb mundurowych spoczywają duże możliwości techniczne i prawne w zakresie daleko idącej inwigilacji obywateli, z których służby te często korzystają w praktyce.

GOSPODARKA

1. W latach 2021–2050 lata globalnej prosperity przeplatane były przedłużającymi się okresami recesji. Największym beneficjentem globalnego wzrostu były w tym czasie Indie. Kraj rósł w siłę pomimo dotykających go poważnych przeciwności: wysokich wskaźników śmiertelności w okresach pandemicznych oraz zmian klimatycznych poważnie doświadczających wiele regionów kraju. Oprócz wojen handlowych między Chinami i USA generujących luki na rynkach, które Indie z powodzeniem zapełniały, nieprzerwany wzrost umożliwiła im również powolna transformacja energetyczna. W 2050 roku paliwa kopalne wciąż stanowią ponad 40 procent indyjskich źródeł energii.
2. Negatywne skutki klimatyczne powolnej transformacji Indii i kilku innych państw świata, takich jak Rosja i Brazylia, odczuwalne są dzisiaj na całym globie. Tym bardziej, że globalne zużycie energii pomiędzy 2021 a 2050 rokiem wzrosło o blisko 60 procent. Wzrost ten spowodowany był przyrostem ogólnoswiatowej populacji, relatywnie powolnym rozwojem technologii energooszczędnych oraz rosnącym poziomem konsumpcji w Indiach i Chinach zamieszkiwanych obecnie przez ponad 30 procent populacji świata.
3. Nie oznacza to jednak, że transformacja energetyczna zupełnie zahamowała. Programy zmian realizowano z powodzeniem w większości państw członkowskich Unii Europejskiej, w Australii i Kanadzie, Stanach Zjednoczonych oraz w części państw Azji Południowo-Wschodniej. Spadek globalnego popytu na ropę naftową wywołany zachodzącą transformacją spowodował znaczące pogorszenie sytuacji gospodarczej krajów utrzymujących się dotychczas ze sprzedaży tego surowca.
4. Od 2021 roku wraz z rozwojem technologii cyfrowych, robotyki i sztucznej inteligencji postępowała automatyzacja pracy. Ponad 40 procent zawodów wykonywanych przez ludzi w 2021 roku zostało zautomatyzowanych. Automatyzacja objęła głównie miejsca pracy w przemyśle, w tym w przemyśle spożywczym, transporcie i handlu. Automatyzacji uległy również niektóre zawody „umysłowe”, jak tłumaczenia i proste prace analityczne. Specjalistyczne algorytmy sztucznej inteligencji zastąpiły stanowiska niższego szczebla w sektorze finansowym. W miejsce zanikających zawodów pojawiły się natomiast nowe, w tym prace związane z obsługą i nadzorem systemów autonomicznych i urządzeń robotycznych.

1. Gospodarka UE jest relatywnie stabilna na tle innych regionów świata. Względem 2021 zanotowała umiarkowany wzrost.
2. W krajach strefy euro wzrosły przy tym nierówności ekonomiczne wśród ludności. Przyczyny były zasadniczo dwie: problem bezrobocia i duża liczba przyjmowanych imigrantów klimatycznych, którzy nie mogą znaleźć zatrudnienia, akceptowali nisko płatne prace oraz rosnące dochody kapitałowe właścicieli technologii autonomicznych, które nie zostały odpowiednio zniwelowane polityką podatkowo-społeczną.
3. Na kontynencie następowała reindustrializacja gospodarki wymuszona rosnącymi kosztami outsourcingu, zerwanymi łańcuchami dostaw w związku

z pandemiemi oraz wojnami handlowymi USA i Chin. Nowe europejskie przedsiębiorstwa produkcyjne są wysoce zautomatyzowane i niemal bezobsługowe (działają w duchu przemysłu 4.0).

4. Głównym towarem eksportowym i siłą gospodarki Unii Europejskiej, oprócz zielonych technologii, są w 2050 roku systemy autonomiczne dla przemysłu i transportu. Ich najważniejszym zewnętrznym odbiorcą są Indie, ale zasilają one także rynek wewnętrzny.

5. Wraz z postępującą automatyzacją i za sprawą okresowych pandemii chorób zakaźnych rozwijał się handel internetowy i na popularności zyskała praca zdalna. Społeczeństwo powoli przywykło do konieczności zwiększania dystansu społecznego. Aktywność zdalna zmniejszyła wrażliwość gospodarki na kolejne ograniczenia towarzyszące pandemiom.

Ponadto postęp w obszarze technologii cyfrowych czynił pracę zdalną coraz bardziej atrakcyjną i mniej obciążającą psychicznie. W rezultacie udział e-commerce w handlu detalicznym przekracza obecnie 75 procent, a przytłaczająca większość Europejczyków pracuje w trybie zdalnym.

6. Upowszechnienie pracy zdalnej stanowiło duże wyzwanie dla dużych europejskich miast, takich jak Wrocław. Wymagało bowiem zmiany priorytetów. Z jednej strony zaszła konieczność zapewnienia mieszkańcom miast odpowiednich warunków pracy. Czy to dostosowania wymagań dotyczących przestrzeni mieszkalnej i jej otoczenia, czy to utworzenia biur co-workingowych położonych w dzielnicach mieszkaniowych. Z drugiej strony stracił na znaczeniu transport miejski, rozwiązania w zakresie którego były dotychczas jedną z głównych bolączek samorządów.

1. Polską gospodarkę charakteryzuje duży stopień nacjonalizacji. Upaństwowieniu uległy przede wszystkim strategiczne branże gospodarki, w tym głównie branże przemysłowe: przetwórstwo spożywcze, produkcja farmaceutyków, produkcja metali i wyrobów z metali, produkcja komputerów i urządzeń elektrycznych, produkcja i dystrybucja energii oraz projektowanie aplikacji dla systemów autonomicznych.

2. Niezależnie od znacjonalizowanych gałęzi przemysłu, w kraju działa także prywatny biznes. Głównie w obszarze usług dla ludności.

3. Podobnie jak w innych państwach Europy, zachodziła w Polsce reindustrializacja, jednak większość nowo otwieranych zakładów przemysłowych była własnością nie prywatnego kapitału, lecz bezpośrednio lub pośrednio Skarbu Państwa. Eksport produkowanych w nich towarów zasilą obecnie budżet Polski.

4. Nie sprawdziły się czarne prognozy dotyczące centralnie planowanej gospodarki niedoborów. W 2050 roku Skarb Państwa wykorzystuje rozwiązania optymalizacyjne stosowane przez podmioty komercyjne. Korzystając z analizy obszernych zbiorów danych oraz planowania i optymalizacji produkcji przez algorytmy sztucznej inteligencji, znacjonalizowany przemysł osiąga zaskakująco dobre rezultaty.

5. Polską gospodarkę od gospodarek innych krajów Unii, w tym zwłaszcza państw strefy euro, odróżnia relatywnie niski stopień nierówności ekonomicznych. W związku z tym, że w Polsce to głównie państwo, a nie podmioty prywatne, jest właścicielem technologii autonomicznych, nie wzrosły istotnie dochody kapitałowe ludności.

6. Polska nie przyjmowała migrantów klimatycznych. Z uwagi na nastroje

ksenofobiczne w kraju oraz obawy o bezpieczeństwo przybywających do Europy osób, inne kraje Unii nie naciskały na nasz kraj w tym zakresie.

7. W związku z powyższym Polska jako jeden z nielicznych krajów UE utrzymuje niemal pełne zatrudnienie w gospodarce oraz niewielki poziom nierówności ekonomicznych.

8. Nierównościami ekonomicznymi sprzyjają za to w Polsce relatywnie niskie emerytury. Pomimo problemu starzejącego się społeczeństwa oraz braku rąk do pracy, wiek emerytalny w Polsce wynosi jedynie 65 lat dla kobiet i mężczyzn. Przejście w tym wieku na emeryturę wiąże się z niskim miesięcznym uposażeniem. Dlatego zdecydowana większość osób osiągających wiek emerytalny decyduje się pozostać na rynku pracy dłużej. Jeśli zdrowie im na to pozwala, nawet do osiemdziesiątego roku życia.

9. W warunkach wyzwań związanych z następstwami zmian klimatycznych, państwo wspiera produkcję rolną. W Polsce oprócz produkcji roślinnej jest to głównie hodowla owadów do celów spożywczych i paszowych. Polska w tej dziedzinie należy do czołówki europejskiej.

10. Z uwagi na sporadycznie wybuchające klęski głodu w biedniejszych krajach świata, w celu zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego kraju państwo nadzoruje obieg żywności, aby w razie konieczności móc wprowadzić system jej reglamentacji.

11. W Polsce nastąpiło zmniejszenie produkcji i spożycia mięsa, nabiału i ryb z uwagi na skutki ograniczeń prawnych wprowadzonych ze względu na zmiany klimatu (mięso i ryby są bardzo drogie). Dominuje dieta roślinna, głównie z produkcji lokalnej. Uzupełniona jest o konsumpcję białka owadziego.

SPOŁECZEŃSTWO

1. W 2050 roku świat zamieszkuje około 9,8 miliarda osób, a globalne tempo wzrostu demograficznego stale spowalnia. Blisko dziesięciomiliardowa populacja świata wywiera ogromną presję na środowisko i klimat. Zmiany klimatyczne spowodowały, że wiele z dotychczas zamieszkanymi przez ludzi obszarów świata stało się niezdolnych do podtrzymania życia ludzkiego.

2. Po 2021 roku sporadycznie powtarzały się pandemie różnych chorób zakaźnych. Stały się one przy tym zjawiskiem cyklicznym i spodziewanym. Świat wypracował już procedury służące spowalnianiu transmisji oraz opracowywaniu

i dystrybucji leków, co pozwalało unikać śmiertelności porównywalnej ze śmiertelnością wywołaną pandemią SARS-COV-2 na początku lat dwudziestych.

3. Wzrosły globalne nierówności. Podczas gdy wiele społeczeństw się bogaciło (zwłaszcza ludność zamieszkująca Indie i Chiny), coraz większa część populacji świata nie ma zapewnionych podstawowych potrzeb bytowych: schronienia, wody, żywności.

4. Liczne kraje południa Azji i Afryki mierzą się z kryzysem humanitarnym. To oraz lokalne konflikty zbrojne wywołało wielkie fale migracji na niespotykaną dotąd skalę.

1. Względem 2021 roku średni poziom życia społeczeństwa w Unii Europejskiej nie uległ istotnej zmianie. Zwiększyły się jednak znacząco nierówności społeczne i odsetek osób żyjących w warunkach ubóstwa.

2. Większość państw UE przyjmuje migrantów porzucających swoje dotychczasowe kraje w związku z zachodzącymi zmianami klimatu lub konfliktami zbrojnymi.

3. Państwa przyjmujące uchodźców nie wdrożyły skutecznych programów

adaptacyjnych dla przybyszy. Brak odpowiednich programów oraz zachowania dyskryminacyjne ze strony części pracodawców sprawiły, że migrantom ciężiej jest o dobrze płatną pracę. Skutkiem tego, sytuacja ekonomiczna migrantów oraz ich dzieci jest relatywnie gorsza niż starych obywateli UE.

4. W krajach o najwyższym wzroście nierówności ekonomicznych obserwuje się wzrost napięć społecznych.

1. W Polsce, w przeciwieństwie do sytuacji w Unii Europejskiej, zmniejszyły się nierówności społeczne względem 2021 roku.

2. Polska jest za to krajem o jednej z najstarszych populacji w UE i na świecie – i nieprzerwanie się wyludnia. W 2050 roku w kraju żyją 33 miliony osób z czego ok. 35 procent to osoby powyżej 65 r.ż. W 2050 roku współczynnik dzietności w Polsce wynosi poniżej 1,3 dziecka na kobietę w wieku rozrodczym. Widok rodziców z małymi dziećmi jest dziś bardzo rzadki. Wielu Polaków nie chce mieć dzieci z obawy o ich przyszłość w zagrożonym katastrofą świecie. Z kolei wśród osób skłonnych do posiadania potomstwa, wiele mierzy się z problemem bezpłodności.

3. Polacy niezmiennie wykazują się ksenofobią i niechęcią wobec uchodźców i nie wyrażają zgody na przyjmowanie migrantów klimatycznych z południa, pomimo trudnej sytuacji demograficznej w kraju.

4. W Polsce żyje jednak dość duża mniejszość ukraińska. Większość osób pochodzenia ukraińskiego mieszka w Polsce od ponad dekady i uzyskała już obywatelstwo polskie. Ze względu na bardzo duże podobieństwa kulturowe,

brak zasadniczych różnic językowych czy istotnych różnic ekonomicznych nie rodzi to większych wyzwań.

5. Wskaźniki zaufania społecznego nie zmieniły się w Polsce istotnie względem 2021 roku. Wciąż pozostaje ono bardzo niskie.

6. W związku z kryzysem demograficznym, w Polsce występuje problem z zapewnieniem opieki dla seniorów i senierek. Starsi i niesamodzielni ludzie trafiają pod opiekę swoich dzieci (które dostają za opiekę miesięczne wynagrodzenie od państwa) lub przenieszeni są do domów spokojnej starości. Odpowiedzialność za bieżące prowadzenie takich domów spoczywa głównie na samorządach.

7. Publiczna opieka medyczna jest w Polsce scentralizowana. Występuje jeden publiczny płatnik, a rząd centralny sprawuje bezpośrednią kontrolę nad wszystkimi placówkami medycznymi. Poziom leczenia jest bardzo niski, a czas oczekiwania na świadczenia – wysoki. Niska jakość opieki medycznej spowodowana jest jej chronicznym niedofinansowaniem. W ostatnich dekadach priorytetami w budżecie kraju były bowiem nacjonalizacja przemysłu oraz służby mundurowe. Osoby zamożniejsze często leczą się za granicą.

8. Trudna sytuacja w systemie opieki medycznej stała się, paradoksalnie, szansą dla Wrocławia i innych ośrodków miejskich położonych blisko granicy z Niemcami. Część zamożnych osób zdecydowała się zamieszkać w tych miastach z uwagi na bliskość granicy i dostęp do lepszych możliwości leczenia u zachodnich sąsiadów.

9. Z uwagi na niską jakość opieki medycznej i nawracające pandemie spadła w Polsce średnia długość życia.

10. Polska pozostaje krajem bardzo konserwatywnym, chociaż mniej religijnym niż jeszcze w 2021 roku. Z uwagi na kryzys demograficzny państwo kładzie duży nacisk na prokreacyjną rolę rodziny. W kraju nadal nie zalegalizowano związków partnerskich i małżeństw homoseksualnych, co jest powodem emigracji części obywateli.

11. Polacy nie są zadowoleni z działania władz i sytuacji prawno-ustrojowej

w kraju, jednak doceniają względnie wysokie bezpieczeństwo życiowe, jakie zapewnia Polska.

12. Większość Polaków boi się również powrotu do modelu zachodniego z uwagi na większe nierówności ekonomiczne i napięcia społeczne występujące w krajach strefy euro.

13. W Polsce nastąpił zauważalny wzrost liczby jednoosobowych gospodarstw domowych względem roku 2021. Są to przeważnie samotni, owdowiali seniorzy.

14. Wzrost liczby mieszkających samotnie osób starszych stanowił duże wyzwanie dla Wrocławia. Z uwagi na negatywny wpływ samotności na zdrowie psychiczne i możliwość zaspokajania potrzeb fizycznych obywateli, wzrosła potrzeba działań na rzecz seniorów w obrębie dzielnic i osiedli.

TECHNOLOGIA

1. Od roku 2021 rozwijały się technologie cyfrowe, autonomiczne i robotyka. Szczególnie duży postęp nastąpił w obszarze sztucznej inteligencji. Przyczynił się on do automatyzacji wielu zawodów. Si nie osiągnęła jednak poziomu osobliwości i nie wydaje się to prawdopodobne w nadchodzącym czasie. Nie spełniła też na razie wielu pokładanych w niej nadziei w zakresie wsparcia w rozwoju technologii i nauki.

2. Wzrosła efektywność technologii z obszaru OZE i magazynowania energii. W 2050 roku w Europie energia elektryczna pozyskiwana z OZE jest już tańsza

od energii pochodzącej z paliw kopalnych i atomu.

3. Na świecie rozwinął się transport bezemisyjny. Aktualnie na trasach testowych latają pierwsze samoloty bezemisyjne.

4. Duża część podejmowanych wysiłków naukowych ma na celu skuteczną adaptację ludzkości do zachodzących zmian klimatu. Rozwijane są odporne na warunki pogodowe materiały budowlane. Wprowadza się innowacje w gospodarce wodnej i rolnictwie. Prowadzi się testy technologii geoinżyneryjnych.

1. Unia Europejska dofinansowała rozwój systemów autonomicznych, w tym zwłaszcza systemów dla przemysłu oraz do zarządzania transportem przez europejskie firmy. Rozwój tych technologii na obszarze UE był odpowiedzią na wojnę standardów systemów pochodzących

z USA i Chin. Z uwagi na to, że systemy te budowane były (celowo) w oparciu o konfliktujące się standardy, decyzja o wdrażaniu któregoś z nich na obszarze UE oznaczałaby zwiążanie się z jedną stroną sporu, co było nie do zaakceptowania gospodarczo i politycznie.

1. W Polsce wdrożono systemy autonomiczne oparte na standardach unijnych. W 2050 roku technologie autonomiczne wykorzystywane są powszechnie w handlu (m.in. do bezobsługowej realizacji zamówień w sklepach), przemyśle i rolnictwie.

wej likwidacji. Pozostały osoby na stanowiskach zarządczych oraz operatorzy autonomicznych systemów produkcji.

2. Upowszechnienie technologii autonomicznych stanowiło duże wyzwanie dla mieszkańców Wrocławia. Wraz z upowszechnianiem nowych technologii, nastąpił gwałtowny spadek zatrudnienia we Wrocławskim Okręgu Przemysłowym*. Większość stanowisk pracy na niższych szczeblach zawodowych uległa stopnio-

3. Z uwagi na niekorzystną strukturę demograficzną, w Polsce zdecydowanie częściej niż w innych krajach europejskich wykorzystuje się roboty w opiece nad osobami starszymi.

4. Po polskich drogach mogą poruszać się pojazdy autonomiczne. Z uwagi na wysokie ceny, relatywnie niewiele z nich to pojazdy znajdujące się w posiadaniu osób prywatnych.

* Wrocławski Okręg Przemysłowy jest tu i w dalszych częściach raportu rozumiany jako przemysł zlokalizowany w obrębie Wrocławia i powiatu wrocławskiego.

5. W 2050 roku w polskim transporcie drogowym dominują pojazdy o napędzie elektrycznym i wodorowym.

ŚRODOWISKO

1. Względem 2021 roku roczne emisje gazów cieplarnianych w skali globu spadły jedynie nieznacznie.

4. W skali globalnej wzrosło także zanieczyszczenie środowiska naturalnego, w tym w szczególności zanieczyszczenie plastikiem oraz nawozami sztucznymi.

2. W latach 2021–2050 emisje gazów cieplarnianych zmniejszyły w szczególności kraje Unii Europejskiej, USA oraz Chiny. Emisje istotnie wzrosły za to w Indiach.

5. W wyniku zanieczyszczenia środowiska oraz zmian klimatycznych od 2021 istotnie zmniejszyła się bioróżnorodność na świecie. Postępuje masowe wymieranie gatunków.

3. Średnie globalne temperatury przekraczają już o 2°C temperatury z ery przedindustrialnej. Realizuje się scenariusz IPCC RCP4.5.

6. Wiele miejsc na Ziemi stało się niezdatnych do życia. Dotyczy to w szczególności Afryki oraz południowych regionów Azji.

1. Pomimo dużych na tle świata ograniczeń emisji gazów cieplarnianych, UE nie osiągnęła jeszcze neutralności klimatycznej. Nie udało się także dokonać pełnej transformacji w kierunku gospodarki w obiegu zamkniętym. Oznacza to tym samym, że krajom członkowskim Unii Europejskiej nie udało się zrealizować wielu istotnych założeń zawartych w Zielonym Ładzie.

2. Między 2030 a 2046 rokiem kontynent mierzył się z przejściowym ochłodzeniem klimatu związanym z zanikaniem Prądu Zatokowego. Aktualnie obserwuje się

dynamiczny wzrost średnich rocznych temperatur.

3. Europa mierzy się z gwałtownymi zjawiskami atmosferycznymi i kataklizmami spowodowanymi zmianą klimatu.

4. W związku z podnoszącym się poziomem oceanów, Holandia przeznaczona duże środki na ochronę swoich terenów przed zalaniem. Naukowcy szacują, że niezależnie od podejmowanych starań, znaczna część terytorium tego kraju może znaleźć się pod wodą w przeciągu nadchodzących 20 lat.

1. Polska jest jednym z nielicznych krajów Unii Europejskiej, w którym nie dokonano jeszcze pełnej transformacji energetycznej. Pomimo że jest to aktualnie droższe, wciąż 25 procent energii elektrycznej w kraju pochodzi z węgla. Kolejne 50 procent stanowi energia z OZE, a pozostałe 25 procent pozyskujemy z atomu.

2. W związku z dużą presją społeczną podjęto za to skuteczne działania mające na celu eliminację problemu smogu. Dzięki wymianie pieców, instalacjom ogrzewania bezemisyjnego oraz systemom filtracji powietrza udało się wyeliminować zanieczyszczenie powietrza nękające Wrocław oraz inne polskie miasta i miasteczka.

3. W 2050 roku Polska targana jest gwałtownymi zjawiskami pogodowymi. Kraj nawiedzają fale upałów, wichury, nawałnice, burze i powodzie.

4. Zmiany pogodowe stanowią istotne niebezpieczeństwo dla Wrocławia i jego okolic. Okresy suszy groziły uprawom rolniczym oraz rodziły ryzyko niedoborów wody pitnej na Dolnym Śląsku. Niebezpieczeństwo jest duże zwłaszcza w północnych i centralnych regionach województwa. Z drugiej strony okresowe

deszcze nawałne stanowią dla Wrocławia duże zagrożenie powodzią i podtopieniami z uwagi na jego specyficzne położenie nad Odrą i jej czterema dopływami.

5. W Polsce stale rośnie liczba inwazyjnych gatunków roślin i zwierząt oraz maleje naturalna bioróżnorodność. Wycinki lasów, których dokonywano w latach dwudziestych XXI wieku, wyrządziły nieodwracalne szkody w naturalnych ekosystemach. W roku 2050 tworzenie nowych nasadzeń udaje się bardzo rzadko, z uwagi na niesprzyjające uwarunkowania atmosferyczne. Pogoda jest zbyt niestabilna, a zjawiska tak ekstremalne, że młode drzewa nie są w stanie przetrwać. Aktualnie toczy się dyskusja o nasadzeniach drzew o większej odporności uzyskanej dzięki modyfikacjom genetycznym.

6. Problem z nowymi nasadzeniami silnie dotyka Wrocław, utrudniając w sposób istotny rekultywację oraz tworzenie nowych obszarów zieleni miejskiej.

PRAWO

1. Prawo Unii Europejskiej nie zezwala w 2050 roku na budowanie nowych elektrowni i ciepłowni wykorzystujących paliwa kopalne.

2. W 2050 roku unijny system handlu uprawnieniami do emisji obejmuje już 95 procent wszystkich emisji gazów cieplarnianych. Dla porównania, w 2021 roku było to ok. 40 procent.

3. W krajach UE obowiązują duże restrykcje prawne w zakresie produkcji

mięsa kręgowców, nabiału i ryb. Prawo unijne dopuszcza ją tylko w wyjątkowych przypadkach i wyłącznie w mikro skali. Całkowicie zakazana została hodowla przemysłowa. Panuje konsensus, że produkcja taka jest nie tylko bardzo szkodliwa dla klimatu i środowiska z uwagi na wysoką emisję gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń, ale także na tyle nieefektywna (dieta roślinna pozwala na wyżywienie parokrotnie więcej osób), że nie pozwala na pełne zaspokojenie potrzeb żywieniowych ludzkości.

1. W 2050 roku w Polsce obowiązują przepisy wymuszające pewną dbałość o klimat i jakość środowiska naturalnego. Przepisy te ustanowione są jednak na minimalnym poziomie wymaganym przez przyjęte regulacje unijne i prawo międzynarodowe. Co więcej, obowiązujące w kraju przepisy nie są restrykcyjnie egzekwowane.

2. W Polsce służbom mundurowym przysługują wysokie uprawnienia do nadzoru i kontroli nad obywatelami.

WROCLAW I INNE MIASTA W 2050 ROKU

ROLA MIAST

1. W skali globalnej od 2021 roku zaszła znacząca urbanizacja. Miasta zapewniają swoim mieszkańcom dostęp do infrastruktury oraz schronienie przed następstwami zmian klimatycznych. W obszarach gęsto zaludnionych łatwiejsza jest dystrybucja żywności i wody oraz lepszy dostęp do usług medycznych.

2. Rosnąca urbanizacja w krajach rozwijających się miała jednak swoje wady. Przede wszystkim ze względu na wysoką gęstość zaludnienia sprzyjała rozwojowi kolejnych pandemii. Ponadto, życie we współczesnych miastach

wpływa niekorzystnie na stan psychiczny zamieszkujących je osób.

3. W 2050 roku największe korzyści z życia w miastach odnoszą w Polsce osoby starsze. W porównaniu do obszarów wiejskich i mniejszych miejscowości, miasta zapewniają seniorom relatywnie dużą wygodę codziennego życia z uwagi na lepszy dostęp do usług opiekuńczych oraz towarów codziennej potrzeby. To drugie umożliwia infrastruktura miejska, która zwiększa możliwości i elastyczność dostaw ze sklepów internetowych.

4. Nieliczne osoby posiadające dzieci wolą z reguły mieszkać w miastach z uwagi na większą dostępność szkół i przedszkoli. Chociaż istnieją szkoły realizujące zajęcia w trybie zdalnym, uznaje się, że dzieciom w wieku przedszkolnym i szkolnym powinno się zapewnić możliwość bezpośredniej socjalizacji rówieśniczej.

5. Miasta w 2050 roku są również miejscem spotkań towarzyskich oraz umożliwiają uczestnictwo w kulturze.

ZARZĄDZANIE MIASTEM I FINANSE MIEJSKIE

1. Samorządy miejskie w Polsce mają bardzo ograniczoną autonomię względem władz centralnych. W ich kompetencjach leżą głównie zadania administracyjne,

takie jak naprawa (ale już nie budowa) dróg publicznych, utrzymanie miejsc związanych z handlem, utrzymanie cmentarzy czy bieżące zarządzanie

placówkami edukacyjnymi i opiekuńczymi (ale już nie medycznymi). Wszystkie decyzje strategiczne zapadają na szczeblu rządowym.

2. Polskie miasta, w tym także Wrocław, straciły przy tym dostęp do finansowania ze środków budżetu centralnego Unii Europejskiej. Po rozluźnieniu stopnia integracji europejskiej, wycofano się z utrzymywania Funduszy Europejskich w takim kształcie, jak to było dotychczas. Jedynymi środkami z budżetu centralnego Wspólnoty, jakie aktualnie otrzymuje samorząd Wrocławia, są środki pomocowe na adaptację do zmian klimatu.

3. Wrocław, nie mogąc korzystać z programów i funduszy unijnych, stał się tym bardziej zależny od władzy centralnej w Polsce.

4. Centralizacja i ograniczenie samorządności stanowiły duże zagrożenie dla mieszkańców Wrocławia. Ponieważ samorządy i mieszkańcy utracili wpływ na kształtowanie budżetu miasta, możliwość zaspokojenia potrzeb mieszkańców stanęła pod znakiem zapytania. Pozyskanie środków z budżetu centralnego stało się przedmiotem zakulisowego lobbingu u władz centralnych. Co więcej, z uwagi na ograniczoną świadomość potrzeb lokalnych na szczeblu centralnym, zachodziły obawy o niewłaściwe rozłożenie

priorytetów polityki strategicznej miasta. Algorytmy sztucznej inteligencji nie tylko potrafiły pomijać pewne ważne dla miasta kwestie, ale też nie były i nie są zupełnie odporne na konflikty interesów konkurujących o środki regionów oraz faworyzowanie tych z nich, z których pochodzą osoby we władzach centralnych.

5. Chociaż Wrocław w 2050 roku nie może się pochwalić autonomią finansową, środki, którymi dysponuje, wystarczają na realizację przypisanych mu ogólnie zadań. Budżety miejskie są relatywnie niskie, a blisko 80 procent ich wartości pochodzi ze środków centralnych. Są to w przeważającej części subwencje celowe na realizację bieżących zadań samorządowych, które dystrybuowane są adekwatnie względem potrzeb wyznaczanych przez cele strategiczne formułowane na szczeblu centralnym. Pozostałe środki miejskie pochodzą z opłat lokalnych.

6. Europejskie miasta powszechnie działają w modelu smart city. Systemy te wykorzystują technologie informatyczne, w tym internet rzeczy i zaawansowane algorytmy sztucznej inteligencji,

w bieżącym zarządzaniu miastem. Największe miasta w Polsce wykorzystują jeden wspólny system, który zaaplikowano centralnie. System ten, o swojskiej nazwie „Miasta”, zwiększa możliwości nadzoru centralnego nad bieżącym zarządzaniem miastami, dając przy tym większe pole optymalizacji dzięki bieżącej wymianie danych pochodzących z różnych ośrodków.

7. System Miasta gromadzi dane na temat bieżącej sytuacji w miastach (m.in. dotyczących natężenia ruchu, obciążenia środków transportu, obciążenia sieci energetycznej czy warunków pogodowych) i dokonuje optymalizacji działania poszczególnych podsystemów miejskich. To Miasta w 2050 roku odpowiada za bieżące ustawienia sygnalizacji świetlnej oraz systemów nawigacji autonomicznej we Wrocławiu, kursowanie wrocławskiej komunikacji miejskiej czy aktywowanie systemów zabezpieczeń pogodowych. Bieżące priorytety operacyjne dla MiasTy we Wrocławiu określane są przez władze Wrocławia, jednak podlegają one nadzorowi pod kątem zgodności z celami strategicznymi wyznaczonymi przez rząd centralny.

MIESZKAŃCY I UŻYTKOWNICY MIAST

1. Ludność miast zachodniej Europy jest bardzo zróżnicowana ekonomicznie, kulturowo, wiekowo oraz pod względem stylów życia. Nierówności społeczne i nieudana integracja migrantów doprowadziły

do powstania dzielnic wykluczenia w wielu miastach europejskich.

2. Populacja Wrocławia bardzo się różni od populacji przeciętnych miast Europy Zachodniej.

Zróżnicowanie społeczne jest tu zdecydowanie mniejsze i nie występują drastyczne nierówności ekonomiczne. Przy czym jeszcze mniejsza różnorodność mieszkańców z uwagi na style życia

i wyznawane wartości widoczna jest w okolicznych mniejszych ośrodkach miejskich (Oleśnicy, Świdnica czy Lubin).

3. Wrocław w 2050 roku to miejsce, w którym żyją głównie ludzie starsi. Blisko połowa mieszkańców to osoby, które ukończyły 65. rok życia. Z uwagi na bardzo niski przyrost demograficzny, w miastach polskich bardzo niewiele jest dzieci, a jeśli już, zazwyczaj nie mają one rodzeństwa.

4. Około 40 procent mieszkańców Wrocławia prowadzi jednoosobowe gospodarstwa domowe bez dzieci.

Gros tych osób, to owdowiałe kobiety po 70. roku życia.

5. Dużo starszych osób mieszka w domach spokojnej starości zlokalizowanych w obrębie miasta.

Są to głównie osoby, które stały się niesamodzielne, a których dzieci nie były w stanie zapewnić im opieki.

6. Wiele starszych osób migrowało do Wrocławia z uwagi na lepszą infrastrukturę autonomiczną i dostęp do jakiegokolwiek opieki medycznej. Ludzie młodszy, pracujący zdalnie i nieposiadający dzieci często porzucali Wrocław,

aby przenieść się do mniejszych, spokojniejszych miasteczek w obrębie metropolii lub na wieś, gdzie panuje większy spokój i mają lepszy dostęp do zieleni.

7. Osoby mieszkające w bliskim otoczeniu Wrocławia rzadko się do niego udają. Tylko niewielka część spośród nich pracuje stacjonarnie we Wrocławiu i jest zmuszona do codziennych dojazdów. Pozostali przyjeżdżają do Wrocławia w celu odwiedzenia swoich rodziców lub uczestniczenia w większych wydarzeniach kulturalnych.

BIZNES I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ W MIASTACH

1. W otoczeniu wielu polskich miast, w tym w obrębie Wrocławskiego Okręgu Przemysłowego, powstały zautomatyzowane zakłady produkcyjne. Zarządzane są głównie przez państwo. Zakłady te zatrudniają niewiele osób – głównie specjalistów informatyków oraz

inżynierów produkcji, z których większość pracuje w trybie zdalnym.

2. Na obrzeżach Wrocławia znajdują się liczne magazyny handlowe, z których realizowane są dostawy towarów zamówionych zdalnie przez ich nabywców.

3. W obrębie Wrocławia funkcjonują prywatne zakłady usługowe. Są to między innymi lokale gastronomiczne, salony kosmetyczne i fryzjerskie oraz placówki opiekuńcze. Większość z nich jest nakierowana na szczególne potrzeby osób starszych.

ŻYCIE W MIEŚCIE

1. Mieszkańcy Wrocławia i innych polskich miast większość czasu spędzają w swoich mieszkaniach.

2. Wrocławianie sporadycznie spotykają się, odwiedzając się wzajemnie w mieszkaniach lub odwiedzając lokale gastronomiczne

znajdujące się blisko ich miejsca zamieszkania (ceny w większości restauracji są na tyle wysokie, że nie każdego emeryta jest na

to stać). Pozostały czas wolny poświęcają rekreacji i aktywności fizycznej. Zrodziło to zapotrzebowanie na łatwo dostępną osiedlową infrastrukturę sportową.

3. Dużo starszych osób we Wrocławiu korzysta z usług domów opieki dziennej. Nie tylko są to osoby, które potrzebują stałej opieki i wsparcia w codziennych czynnościach (przywożone przez pracujące dzieci), ale także

samodzielne osoby mieszkające samotnie, które cenią sobie możliwość przebywania z innymi ludźmi.

4. Ważnym elementem życia w mieście jest uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych.

URBANISTYKA, PLANOWANIE PRZESTRZENI I ZIELEŃ MIEJSKA

1. Z uwagi na wysoką średnią wieku mieszkańców, przestrzeń we Wrocławiu musiała zostać w pełni dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych i z dysfunkcjami narządów ruchu poprzez likwidację barier architektonicznych.

2. Jednym z usprawnień wprowadzonych przez Wrocław dla osób niewidomych jest system naprowadzania głosowego działający w ramach systemu Miasta.

3. Największym wyzwaniem okazało się dostosowanie do potrzeb osób z dysfunkcjami narządu ruchu budynków mieszkalnych powstałych w XX wieku. Niższe budynki często pozbawione były wind, a w budynkach wyższych, aby dotrzeć do windy, należało pokonać schody. To czyniło znajdujące się w nich mieszkania pułapkami. Wrocław częściowo partycypował w kosztach tych dostosowań, w szczególności w budynkach, w których posiadał jeszcze dużą część lokali komunalnych. Przedsięwzięcie było trudne z uwagi na konieczność lobbowania za subwencją na ten cel ze środków centralnych.

4. Wraz z malejącym natężeniem ruchu związanym z rozwojem pracy zdalnej oraz dużym odsetkiem Wrocławian znajdujących się na emeryturze, część z istniejących dróg rowerowych we Wrocławiu zamieniono na drogi spokojnego ruchu dla rowerów i pojazdów elektrycznych. Na drogach takich bezpiecznie poruszać się mogą także osoby starsze na wózkach i skuterach.

5. Budynki opustoszałych szkół i przedszkoli zamieniane są na ośrodki opieki dziennej oraz domy spokojnej starości.

6. W związku z wyludnieniem się Wrocławia, spowodowanym załamaniem demograficznym, spadły ceny mieszkań i wzrosła podaż zasobów komunalnych. Władze centralne wykupywały bowiem i przekazywały pod zarząd miastom zasoby mieszkaniowe od inwestorów zagranicznych, którzy w latach dwudziestych i trzydziestych XXI wieku zajmowali się najmem instytucjonalnym.

7. Wiele spośród wykupionych mieszkań charakteryzują małe metraże i udogodnienia dla niepełnosprawnych. Mieszkania te oferowane są przez Wrocław osobom migrującym tu na starość. Czynniki nowi mieszkańcy pokrywają ze środków uzyskanych ze sprzedaży swoich nieruchomości poza miastem.

8. We Wrocławiu funkcjonuje sprawna komunikacja publiczna, w pełni dostosowana do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych. Obsługiwana jest w dużej mierze przez tabor autonomiczny, którego kursowanie zoptymalizowane jest przez sztuczną inteligencję wbudowaną w system Miasta.

9. Zieleń miejska pełni we Wrocławiu głównie funkcje adaptacyjne. Ma chronić mieszkańców przed następstwami gwałtownych zjawisk pogodowych.

WIZERUNEK I BRANDING MIAST

- 1.** Miasta polskie nie podejmują samodzielnych działań na rzecz budowania swojego wizerunku.
- 2.** Wizerunek miast zdominowany jest przez wizerunek kraju, który kształtowany jest poprzez decyzje centralne i polityczne.
- 3.** Samorządy nie posiadają narzędzi umożliwiających swobodne decydowanie i wdrażanie działań związanych z marketingiem terytorialnym. Celem państwa jest standaryzacja, a nie różnorodność terytorialna, co podważa sens budowania wyróżniającego wizerunku. Dlatego wszelkie działania, które wpływają na postrzeganie miast są planowane i kontrolowane centralnie.
- 4.** W takich warunkach Wrocławowi ciężiej może być przyciągnąć turystów lub nowych mieszkańców, którzy zwiększyliby aktywność gospodarczą miasta.
- 5.** Dodatkowo w obliczu zacho-
dzących zmian społecznych, dawny wizerunek Wrocławia, u podstaw którego znajdowała się różnorodność, konsekwentnie tracił na atrakcyjności.

DZIEŃ Z ŻYCIA W SILNYM PAŃSTWIE

Nina kuliła się z zimna i przestępowała z nogi na nogę, podążając obiektywem wizualizera za śladem wyprężonej pionowo w głąb stalowej liny, niknącej w ciemnej toni Odry. Bąble powietrza i niewyraźne plamy światła latarek pod wodą, skrzywienie żurawika – czas zdawał się płynąć w zwolnionym tempie albo raczej w zamkniętym cyklu, bez żadnego postępu i bez ulgi, którą przynosi pomyślne zakończenie. Cierpliwość jest cechą bardzo pożądaną wśród archeologów – pomyślała – ale nie ma niestety takiego przedmiotu na studiach, jak trening cierpliwości. Choć kolejne zwoje stalówki nawijały się na szpulę, a kształt pod wodą rósł w oczach, zbliżając się do powierzchni, to wciąż nie było widać dokładnie, co, a raczej kogo, przedstawia monstrualna głowa z brązu, podnoszona na linach i łańcuchach z dna rzeki. Nawet starsi wiekiem i doświadczeniem archeolodzy i technicy, którzy stali na barce wychyleni przez reling, dyskretnie tylko zacierając ręce dla ogrzania się, przerwali rozmowy i czekali w skupieniu.

Wreszcie, spiżowa głowa kolosa opleciona pajęczyną stalowej siatki i łańcuchów wynurzyła się. Wciąż otoczona bryłą mułu i ociekająca brudną rzeczną wodą, omiatana gęstą siecią wiązek laserowych mapujących jej kształt. Robonurkowie, już na powierzchni, kręcili się w nie-dużej odległości od głowy otoczonej pęcherzem balonu wypornościowego. Co rusz pojawiali się na obrzeżach kadru – za blisko, niebezpiecznie blisko – pomyślała Nina. Co chwila przełączała widok na ekranie pomiędzy pasmami światła widzialnego i podczerwieni. Nagle żurawik skrzyknął złowrogo pod pełnym ciężarem posągu. Rozległ się krzyk – i jeden z łańcuchów opasujących znalezisko od spodu zerwał się raptownie,

głowa zachwiała się i przeważyla w stronę burty barki archeologów. Po chwili, zerwawszy pozostałe wązki uprzęży, opadała z powrotem na dno rzeki. Nina podniosła głowę znad wizualizera na statywie, oniemiała z zaskoczenia. Z miejsca, w którym stała, przez krótką chwilę widziała twarz posągu, twarz srogą, nieprzyjemnie znajomą – ale chyba nie starożytną?

Znalezisko tonęło ponownie w mętnej toni u brzegu Wyspy Szczytnickiej, odprowadzane koncertem westchnień i przekleństw przez wszystkich zgromadzonych ludzi. „Tyle na dziś! Państwa techników proszę na debriefing, robonurkowie do stacji ładowania, reszta jest wolna” – oznajmił kierownik prac.

Odkąd rozpoczęły się jesienne prace na podwodnym stanowisku na Odrze, droga Niny z wykopalisk do mieszkania prowadziła zwykle przez Most Zwierzyniecki i pieszo przez kampus Uniwersytetu Medycznego. Dziś jednak był wtorek, a we wtorki, czwartki i soboty Nina odwiedzała klub seniora w Hali Stulecia. Nie sprawiało jej to przykrości, a przy tym było zobowiązaniem wynikającym ze studenckiej umowy mieszkalniczej, na mocy której Nina mogła zamiast dzielonego pokoju w Ołówku wybrać mieszkanie komunalne do samodzielnego zamieszkania. „Samodzielnego” w jej przypadku oznaczało, że mieszka tam z chłopakiem i takie rozwiązanie było absolutnie okej. A seniorzy w klubie byli bardzo mili.

Dziś, z uwagi na ładną pogodę, seniorzy przebywali na powietrzu, a towarzystwa dotrzymywali im zarówno (mniej liczne) roboty, jak i (liczniejsze) ich dorosłe dzieci na rentach opiekuńczych. I oczywiście Nina. Widok

seniorów spędzających całe dnie w towarzystwie swoich niewiele sprawniejszych dzieci nie był niczym dziwnym – wobec zapaści systemu opieki zdrowotnej i krachu placówek opiekuńczo-leczniczych, wiele osób musiało zrezygnować z pracy zarobkowej, by opiekować się starszymi krewnymi, nieraz nawet niejednym ich pokoleniem. Ale wśród zgromadzonych było też kilkoro szczęśliwców, którzy przybyli w towarzystwie pociesznych roboopiekunów. Kolejka do takiego samojezdnego gadżetu z państwowego ubezpieczenia była długa, ale najwyraźniej można było tej chwili dożyć. Część grupy grała w karty przy stolikach, druga część skupiona była wokół kamiennego cokołu, rozkładając na papierowych serwetach skromny poczęstunek.

Miejsce na zebranie było całkiem przyjemne – ten mały fragment parku wokół Hali Stulecia, wyremontowany kilka dekad temu, był dziś może nieco zdziczały i wyschnięty, ale przynajmniej zapewniał trochę przestrzeni na uboczu i oświetlenie o zmierzchu. Za dnia okupowany przez młodzież licealną, siadującą na centralnie umieszczonym granitowym monolicie, wieczorami przyciągał grupy starszych osób z klubu, które w świetle lampionów i latarni spędzały czas jak za dawnych lat – grając w karty, gry komputerowe, gry fabularne i majsterkując z pomocą roboopiekunów.

Wśród seniorów przy karcianym stoliku wyróżniał się szczególnie jeden siedemdziesięciolatek, szczególnie radosny. On zapewne był adresatem słów na transparenecie, który minęła przy wejściu na teren klubu Nina: „Witaj Marcinku z powrotem w Ojczyźnie na własną Rękę”. Wyglądało na to, że podopieczni fetowali w ten sposób mężczyznę, który, ilekroć ktoś do niego podchodził, z uśmiechem eksponował błyszczącą nowością bioprotezę przedramienia. Choć wydzwięk transparentu był wobec tego może nieco groteskowy, to Nina nie uśmiechnęła się nawet. Jej własny dziadek czekał już od pewnego czasu na pilną operację ortopedyczną, a zbiórka pieniędzy na jej przeprowadzenie w Niemczech niestety wciąż nie dała wystarczających środków. Nic dziwnego, że przyjaciele tego szczęśliwca chcieli mu pogratulować. Pan Marcinek, niesiony energią sympatii swoich znajomych z klubu, wygrywał rozdanie za rozdaniem.

Wydawało się, że to małe ognisko szczęścia starszych ludzi w świetle lampionów ma wystarczająco energii, by utrzymać ich aż do rana. Niestety, przerwa w dostawie prądu sprawiła, że nastrojowe oświetlenie zgasło. Reakcją seniorów był przeciągły pomruk niezadowolenia i rozczarowania, przecież wieczór zapowiadał się tak znakomicie. „Proszę państwa, tak to już niestety bywa, wszyscy wiemy jak jest” – zaczęła Nina. „Mam tu wiadomość z aplikacji miejskiej, że MiasTa, czyli państwowy system miasta inteligentnego, znów prewencyjnie wyłączył w rejonie zoo i Hali Stulecia prąd, bo nadciąga duża burza. Chyba już wszyscy się zaczynamy do tego przyzwyczajać” – dodała smutno-ckliwym tonem, tak jak uważała, że trzeba przekazywać starszym osobom złe wiadomości. „Proszę pani, to nie tak!” – odkrzyknął zza stolika pan Marcinek. „To nie jest prewencja, tylko centralizacja. Miasta znowu coś kręci, bo cholerny rząd centralny, zamiast dać ludziom żyć, to ściąga prąd pod swoje megalomańskie inwestycje. Bawią się w faraonów!”.

Atmosfera popsuta się dość prędko i seniorzy, wspomagani przez swoich opiekunów, porzucili piknik, żegnając się ze wszystkimi i udając się w stronę przystanku tramwajowego przy ulicy Wajdy. Jedni szli z trudem, co rańniejsi pomagali innym. Nina, rozmawiając jeszcze z jedną ze znanych jej z poprzednich wizyt senierek, trochę niespodziewanie zorientowała się, że została w tej części parku prawie sama. Wokół zrobiło się bardzo pusto, ale chciała jeszcze na chwilę usiąść. Podeszła do cokołu, gdzie wiatr podwiewał papierowe serwety z porzuconymi przekąskami. Zimny granit nie nadawał się do dłuższego siedzenia. Ale przysiadła choć chwilę, dla zebrania myśli, aby przeczytać wiadomości na swoim tablecie. „O, jednak wyciągnęli tę głowę” – powiedziała do siebie zaskoczona. „Ale brzydal”. Zimny granit był niewygodny, dziewczyna wstała i oparła się o niego jedną nogą dla równowagi. Wieczorne niebo zaciągało się chmurami. „Co to był za pomnik zresztą” – pomyślała, spoglądając na cokół. „Jakiś chyba niezbyt stary. Czemu go zlikwidowano?”. Na wierzchu, spoza tacekmi z jedzeniem, widoczne było jeszcze ślady po literach – nazwisko znane, nieprzyjemnie znajome. Zmarszczyła brwi. „Jakiś chyba polityk? Z początków tej naszej Polski? Z lat dwudziestych?”.